

§ 89

Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet

HEL 2018-009559 T 10 05 01

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti panna asian viikoksi pöydälle.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli tiimipäällikkö Jouni Heinänen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Pöydällepanoehdotus:

Mikko Särelä: Pyydän asian pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jouni Heinänen, tiimipäällikkö, puhelin: 310 37257
jouni.heinanen(a)hel.fi
Jere Saarikko, aluesuunnittelija, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 39857
jere.saarikko(a)hel.fi
Kaija Laine, projektinjohtaja, puhelin: 310 38625
kaija.laine(a)hel.fi
Pekka Nikulainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37122
pekka.nikulainen(a)hel.fi
Ilari Heiska, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37220
ilari.heiska(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä liitteen 1 mukaiset 26.2.2019 päivätyt Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet jatkosuunnittelun pohjaksi sekä merkitä tiedoksi puiston, katujen, kunnallistekniikan, rakenteiden ja valaistuksen rakentamisen kustannusarvion.

Esittelijän perustelut

Suunnittelun lähtökohdat

Postiosoite

PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Sörnäistenkatu 1
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin

09 310 1691

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

F106 8000 1200 0626 37

Alv.nro

F102012566

Kaisaniemenpuisto sijaitsee Helsingin ydinkeskustassa, päärautatiaseman välittömässä läheisyydessä, 2. kaupunginosassa (Kluuvi). Kaisaniemenpuisto on Suomen vanhin julkinen puisto. Se on Helsingin keskustan laajin yhtenäinen virkistysalue ja sijaintinsa vuoksi tärkeä kaupunkipuisto. Puistokokonaisuus on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009), ja se on suojeltu asemakaavalla. Kaupungin yleisten alueiden arvoympäristöluokituksessa Kaisaniemenpuisto on arvioitu korkeimpaan I-luokkaan. Puiston kokonaispinta-ala on noin 17 ha, josta Kasvitieteellisen puutarhan osuus on noin 5 ha.

Kaisaniemenpuistoon on laadittu lukuisia selvityksiä ja suunnitelmia viimeisten 20 vuoden kuluessa. Puiston asemakaava (11808) ja siihen liittyvä liikennesuunnitelma ovat tulleet voimaan vuonna 2011. Puiston kehittämisideoita haettiin asemakaavaa laadittaessa maisema-arkkitehtuurikilpailulla vuosina 2000–2001, mutta voittajaehdotusten mukaisia suunnitelmia ei ole vielä toteutettu.

Puiston kehittämisen lähtökohtana toimivat Kaisaniemenpuiston ja Kaisaniemenrannan ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet (2016) sekä Kaisaniemenpuiston tekninen yleissuunnitelma (2018). Puiston kasvillisuus on inventoitu vuonna 2010, inventointia päivitetty ja puuston kuntokartoitus tehty vuonna 2016.

Kaisaniemenpuistoon ja sen rajapintoihin vaikuttaa useita käynnissä olevia hankkeita. Baanaverkkoa kehitetään koko Helsingin alueella, ja verkkoa täydentävät yhteydet kulkevat myös Kaisaniemenpuiston kautta. Puiston lounaiskulmaan liittyy tammikuussa 2019 kaupunginvaltuuston hyväksymä Kansalaistori-Kaisaniemi jalankulun ja polkupyöräilyn alikulkuyhteyden yleissuunnitelma. Puistoon liittyy läheisesti myös Töölönlahden tulvasuojelu sekä Kaisaniemen kasvitieteellinen puutarha.

Kaisaniemenpuiston teknisessä yleissuunnitelmassa on esitetty joukko puistoalueen liikenteeseen ja toimintoihin liittyviä järjestelyitä sekä rakenteisiin liittyviä hankkeita. Muun muassa jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien parantaminen, Kaisaniemenrannan rantamuurin uusiminen, ravintola Kaisaniemen ympäristön selkeyttäminen sekä Kasvitieteellisen puutarhan uuden pääsisäänkäynnin järjestelyt ovat osa Kaisaniemenpuiston kunnostushanketta.

Suunnittelun yleiset tavoitteet

Tavoitteena on kehittää Kaisaniemenpuistosta vehreä, viihtyisä ja tahtumarikas kaupunkilaisten olohuone. Puistoa on muutettu vaiheittain sen 200-vuotisen historian aikana. Kerroksellisuus on osa historiallisen puiston identiteettiä, mutta puisto kaipaa kokonaisvaltaista perus-

parannusta. Kaisaniemenpuiston historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaita kerroksia säilytetään ja vahvistetaan.

Puiston kehittämisen painopisteet ovat liikenteellisissä järjestelyissä, puistorakenteiden kunnostamisessa ja toimintojen jäsentelyssä puiston kulttuuri- ja maisemahistorialliset arvot huomioon ottaen. Keskeistä on myös puiston arvokkaan kasvillisuuden uudistaminen ja täydentäminen tarvittavilta osin.

Puiston kehittämistoimenpiteissä huomioidaan sen erityisasema suojelutuna historiallisena ympäristönä. Kerroksellinen kaupunki- ja maisemakuva pyritään säilyttämään. Kaikessa suunnittelussa käytetään puiston luonteeseen sopivia suunnitteluratkaisuja ja yhtenäisiä materiaaleja, kalusteita ja varusteita sekä kasvilajeja. Tavoitteena on puistoympäristön kehittäminen kokonaisuutena.

Liikenne

Yleisenä tavoitteena on puiston jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien parantaminen ja selkeyttäminen. Puiston alueen järjestelyt perustuvat 2011 lainvoimaiseksi tulleeseen asemakaavaan. Kaavassa on päätetty Kaisaniemenrannan ja Kaisaniemen puistokujan käyttötarkoitukset. Puistoalueen sisäistä reitistöä kehitetään täydentämään baanaverkkoa siten, että varmistetaan puiston kautta sujuvat yhteydet päärautatieaseman, Linnunlaulun sekä Unioninkadun välille ottaen huomioon suunnittelussa puiston kulttuurihistorialliset ja maisemalliset lähtökohdat. Puistossa kehitettävät reitit ovat pääasiassa nykyisiä puistoraitteja ja ajoratoja, jotka muutetaan jalankulun ja pyöräliikenteen käyttöön. Poikkeuksena tästä Kaisaniemen kentän pohjoislaitaan linjataan uusi yhteys Kaisaniemen puistokujalta Kaisaniemenrantaan alueen maisema-arvoja kunnioittaen. Puistoraitteja säilytetään myös pitkälti nykytilassaan verkkaisempaa liikkumista varten. Lisäksi tavoitteena on moottoriajoneuvoliikenteen rajaaminen ainoastaan Kaisaniemenranta-kadulle.

Autoliikenne ja pysäköinti sallitaan vain Kaisaniemenranta-kadulla. Kadun päätteeksi muodostetaan kääntöpaikka muun muassa tilausajobusseille. Katu on myös osa pyöräliikenteen tavoiteverkkoa ja se toimii itä-länsisuuntaisena baanayhteytenä.

Kaisaniemen puistokujalle ei sallita ajoliikennettä tai pysäköintiä lukuun ottamatta Kaisaniemen kentän huoltoajoa. Puistokujaa kehitetään jalankulun ja pyöräliikenteen reittinä ja osana pohjoista baanayhteyttä.

Ravintola Kaisaniemen ympäristöä selkeytetään raittien kehittämisellä, liikenteen ohjaamisen keinoin ja pintamateriaalivalinnoin. Ravintolan edustalle muodostetaan katuaukio. Ravintolan huoltoliikenne tapahtuu jatkossa ravintolan pohjoispuolelta Kaisaniemenrannan jatkeen kautta

Radan ja Kaisaniemenlahden sekä Eläintarhanlahden välisellä Kaisaniemen kannaksella olevaa etelä-pohjoissuuntaista raittia kehitetään jalankulun ja pyöräilyn pääreitteinä ja tärkeänä osana baanaverkkoa. Raittia levennetään, ja jalankulku ja pyöräiliikenne erotetaan toisistaan puurivillä.

Kaisaniemen kentän luoteislaitaa pitkin linjataan uusi puistoraitti täydentämään pyöräily-yhteyttä Kaisaniemen puistokujan ja Kaisaniemenrannan välillä. Tapahtumakentän huoltoajo hoidetaan kentän lounaisosasta Kaisaniemen puistokujalta.

Kaisaniemenpuiston lounaiskulmassa ja Bergbominkujalla selkeytetään suunnitellun pyöräliikenteen alikulun edustan liikennejärjestelyitä. Parannetaan pyöräliikenteen liittymistä Kaisaniemen puistokujalle sekä Birger Brunilan puistokujan ja Svante Olssonin puistokujan suuntaan.

Toiminnalliset kohteet

Kaisaniemenpuisto on historiallisesti ollut paitsi kävelypuisto, myös keskeinen liikunta- ja tapahtumapaikka. Omaleimaisen muotoinen Kaisaniemen kenttä oli pitkään kaupungin ensimmäinen ja ainoa urheilukenttä, jota on käytetty myös erilaisten kansanjuhlien pitopaikkana. Kentälle tullaan jatkossa osoittamaan yhä suurempia yleisötapahtumia.

Nykyisin hajanaisia muita toimintoja keskitetään Svante Olssonin puistokujan suuntaiselle, historialliselle tapahtuma-akselille kasvitieteellisen puutarhan eteläpuolelle sekä tapahtumakentän yhteyteen. Lisäksi puiston kalusteita ja varusteita yhtenäistetään ja uusitaan tarvittavilta osin.

Kaisaniemen kenttää kehitetään tapahtumakäyttöön parantamalla kentän tapahtumainfrastruktuuria (sähköverkko ja vesihuolto) sekä uusimalla kentän pinnoite.

Pienempiä toiminnallisia alueita keskitetään Svante Olssonin puistokujan suuntaiselle tapahtuma-akselille. Kasvitieteellisen puutarhan uuden eteläisen portin yhteyteen, nykyisten tenniskenttien paikalle, suunnitellaan sisäänkäyntiaukio. Kaisaniemenpuiston hajanaiset leikkialueet keskitetään yhdeksi leikkipaikaksi Kasvitieteellisen puutarhan eteläisen portin yhteyteen. Tenniskentät siirretään nykyisen koulupaviljongin paikalle.

Lähiliikuntapaikan sijoittamista tutkitaan Kaisaniemen kentän pohjoispuolelle.

Kunnallistekniikka

Puistossa kehitetään sähköverkkoa yleisötapahtumia varten sekä uusitaan vesihuoltoa HSY:n vesihuollon kehittämissuunnitelman linjausten

mukaisesti. Vesihuollon järjestelmiä uusitaan ja tehostetaan ottaen huomioon puiston toiminnalliset tarpeet. Hulevedet eriytetään jätevesistä. Näin vähennetään sekaviemärin osuutta vesihuoltoverkostosta. Teknisen yleissuunnitelman mukaisesti poistetaan käyttämättömiä ja ylilimitoituja linjoja, rakennetaan uutta jäte- ja hulevesiverkostoa ja vesijohtoa sekä toteutetaan vesihuollon saneerausta.

Puiston rakenteet

Merkittävimpinä toimenpiteinä uusitaan Kaisaniemenrannan huonokuntoinen rantamuuri ja kunnostetaan puiston sydänalueen vaurioitunut vesiallas. Nämä rakenteelliset toimenpiteet parantavat sekä rannan että vesialtaan käytettävyyttä samalla kun kohteiden historiallinen ilme säilytetään. Lisäksi puiston alueella tehdään pienempiä kunnostustoimenpiteitä.

Nykyinen, huonokuntoinen Kaisaniemenrannan rantamuuri uusitaan ja rannan vesisyvyyttä kasvatetaan laivoja ja veneitä varten. Uusi rantamuuri toteutetaan osittain maanvaraisena (225 m) ja osittain porapaalu-/ponttiseinärakenteella (220 m). Rantamuurin uusiminen on investointikustannuksiltaan puiston kehittämisen mittavin yksittäinen toimenpide.

Puiston eteläosassa sijaitseva vesiallas kunnostetaan. Kunnostuksessa säilytetään altaan historiallinen muoto. Jatkosuunnittelussa tutkitaan vedenpinnan nostoa reunakiven tasoon siten, että allas muodostaan niin sanotun vesipeilin. Tavoitteena on vesiaiheen korostaminen puistokokonaisuudessa ja veden ääreen pääsyn mahdollistaminen.

Eri puolilla puistoa sijaitsevia huonokuntoisia muureja ja portaita kunnostetaan ja uusitaan tarvittavilta osin. Puiston eteläosassa sijaitsevaa Esirippu-veistosta siirretään Bergbominkujan jalkakäytävän leventämisen vuoksi.

Valaistus

Puiston käytettävyyttä ja turvallisuutta parannetaan uusimalla valaistus koko puiston alueelle. Valaistuksen tavoitteena on luoda historialliseen ympäristöön sopiva yhtenäinen kokonaisuus, joka parantaa näkyvyyttä raiteilla ja toiminnallisissa kohteissa sekä korostaa puiston historiallisia erityispiirteitä, kuten vesiallasta ja veistoksia. Valaisimet uusitaan yhtenäisen ulkoasun mukaisiksi. Puistossa valaistaan katualueet ja puistoraitit sekä laajemmat alueet, kuten leikkipaikat. Tapahtumakenttä valaistaan valonheittimin. Puistossa käytetään erikoisvalaistusta esimerkiksi vesialtaalla ja kohdevalaistusta veistosten ja muistomerkkien kohdalla.

Kasvillisuus

Puistoalueen kasvillisuus ja varsinkin vanha, monilajinen puusto on arvokas ja kaupunkikuvallisesti merkittävä elementti. Kaisaniemenpuisto on historiallisesti ollut luonteeltaan nimenomaan puustoinen puisto, ei niinkään kukka- ja pensasistutusten luonnehtima. Merkittäviä ovat varsinkin Kaisaniemenrannan ja puiston sisäosien puurivit ja -kujanteet. Puistoalueen vanhaa puustoa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon.

Kasvillisuutta on uusittu ja täydennetty vähittäin ajan saatossa. Nykyään puiston ilme on paikoin huonokuntoinen ja vaatii kasvillisuuden osittaista uusimista sekä täydentämistä puuston, pensaiden ja nurmipintojen osalta. Kasvillisuuden kehittämisellä ja hoidolla lisätään alueen puistomaisuutta.

Svante Olssonin puistokujan huonokuntoinen koivukujanne uusitaan. Kaisaniemen kannaksen huonokasvuinen lehmusrivi ja pensaat uusitaan raitin rakentamisen yhteydessä. Kaisaniemenrannan siluettissa merkittävä lehmuskujanne pyritään säilyttämään muurin kunnostuksesta huolimatta. Kadun rakentamisen yhteydessä puiden kasvualustaa uusitaan tarvittavilta osin. Huonokuntoisia pensas-, ruusu- ja perennaistutuksia uusitaan varsinkin puiston sydänalueella altaan ympäristössä.

Kustannukset

Puiston kunnostamisen kustannukset tilaaja- ja työmaatehtävineen on arvioitu yhteensä 21–23 miljoonan euron suuruisiksi. Suurimmat erät muodostavat tekniseen yleissuunnitelmaan perustuvan arvion mukaan Kaisaniemenrannan huonokuntoisen rantamuurin uusiminen ja rannan kehittäminen (n. 7 M€), altaan kunnostaminen (n. 3,8 M€) ja Kaisaniemenranta-kadun ja ravintolarakennuksen huoltotien uusiminen (n. 3,5 M€). Varsinaisen puiston kustannukset ovat noin 5,9 M€. Kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään kaupunginkanslialle tarvittavat määrärahatarpeet hankkeen toteuttamiseen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jouni Heinänen, tiimipäällikkö, puhelin: 310 37257
jouni.heinanen(a)hel.fi
Jere Saarikko, aluesuunnittelija, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 39857
jere.saarikko(a)hel.fi
Kaija Laine, projektinjohtaja, puhelin: 310 38625
kaija.laine(a)hel.fi
Pekka Nikulainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37122
pekka.nikulainen(a)hel.fi
Ilari Heiska, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37220

26.02.2019

Asia/10

ilari.heiska(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet
- 2 Kaisaniemenpuiston ja Kaisaniemenrannan ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano